

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อย
โสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สมุทรสาคร สมุทรสงคราม*

THE PARTICIPATIVE ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS
AND TEACHERS AT OMNOISOPHONCHANUPATHAM SCHOOL
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
SAMUT SAKHON SAMUT SONGKHRAM

พิไลพร จันทรพิภพ¹ และ สงวน อินทร์รักษ์²

Philaiporn Chantharapiphop¹ and Sanguan Inrak²

¹⁻²มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹⁻²Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author's Email: Chantharapiphop_p@old.silpakorn.edu

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม จำนวน 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ตามแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่

ผลการศึกษาพบว่า

* Received 12 June 2025; Revised 27 June 2025; Accepted 30 June 2025

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู,โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์

Abstract

This research aimed 1) The Participative Administration of Administrators and Teachers at Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram. 2) A comparative analysis of Participative Administration of Administrators and Teachers at Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram, categorized by gender, age, educational qualifications, job positions, and work experience in their current positions. The sample group consists of 73 administrators and teachers from Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram. The research instrument used is a questionnaire on Participative Administration of Administrators and Teachers at Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram, based on the concepts of Cohen and Uphoff. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test one-way analysis of variance (ANOVA) and Scheffe's Test.

Research Findings

1. The overall participative Administration of Administrators and Teachers at Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram is at the highest level. When considering specific aspects, it was found that the Participative Administration of Administrators and Teachers at Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram at the highest level in one aspect: supervision, monitoring, and evaluation. It is at a high level in three aspects, ranked in descending order of arithmetic mean: decision-making, implementation, and benefit reception.

2. The comparative analysis of the Participative Administration of Administrators and Teachers at Omnoisophonchanupatham School Under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon Samut Songkhram, categorized by gender, age, educational qualifications, job positions, and work experience in their current positions, reveals no significant differences.

Keywords: The Participative Administration of Administrators and Teachers, Omnoisophonchanupatham School

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ จากบทบัญญัติด้านการศึกษิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม "รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง จำเป็นต้องอาศัย การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับหลักการตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 8 (2) เพื่อให้การศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562)

ในช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2562 โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ขาดผู้บริหารสถานศึกษา ในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่งผลให้ต้องมีการแต่งตั้งครูขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่แทนตามโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ครูที่ได้รับมอบหมายอาจยังขาดทักษะ ความรู้ และความเข้าใจในหลักและทฤษฎีด้านการบริหารการศึกษา ส่งผลให้การดำเนินงานหลายด้านไม่เป็นไปตามกระบวนการที่ควรจะเป็น และบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบของทางราชการ ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าวขาดความต่อเนื่อง ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีการบรรจุและแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียน โดยเป็นกลุ่มผู้บริหารรุ่นใหม่ ซึ่งมีอายุน้อยและวิสัยทัศน์ต่ำกว่าครูและบุคลากรส่วนใหญ่ของโรงเรียน ทำให้เกิดความกังวลและความไม่ไว้วางใจในประสิทธิภาพการบริหาร เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2565 มีการโยกย้ายรองผู้อำนวยการสถานศึกษา มาปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ ซึ่งในช่วงแรก ผู้อำนวยการยังไม่คุ้นเคยกับบริบทของโรงเรียน ตลอดจนยังไม่สามารถประเมินความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคนได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ยังไม่มี การกระจายอำนาจและการตัดสินใจไปสู่ครู (โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์, 2565)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู และเพื่อพัฒนาปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามอยู่ในระดับใด
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวนทั้งสิ้น 85 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน และครู 68 (คนโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 73 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยได้ผู้บริหารจำนวน 14 คน และครูจำนวน 59 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 73 คน (Krejcie & Morgan, 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ตามแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's rating scale)

2.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของราม เรือนทองดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage : %)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ตามแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's rating scale)

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาให้ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ออกให้ส่งไปยังโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสิทธิภาพการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ใช้ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) แล้วนำค่ามัธยฐานเลขคณิตไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ใช้การวิเคราะห์การทดสอบค่า t (t-test), การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test, Oneway Anova) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจึงใช้การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวม

(n = 73)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม	ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารและครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการตัดสินใจ	4.45	0.47	มาก
2. ด้านการดำเนินการ	4.45	0.50	มาก
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.41	0.45	มาก
4. ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	4.50	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.50) และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.47) ด้านการดำเนินการ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.50) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ หากเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลโดยภาพรวมแล้วเท่ากับ 0.49 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นส่วนใหญ่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผลการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามสถานภาพของบุคลากร

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ

(n = 73)

ด้าน	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู	เพศชาย (n = 40)		เพศหญิง (n = 33)		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการตัดสินใจ	4.43	0.47	4.48	0.46	-0.54	.59
2	ด้านการดำเนินการ	4.50	0.51	4.39	0.50	0.90	.37
3	ด้านการรับผลประโยชน์	4.40	0.47	4.42	0.44	-0.23	.82
4	ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.58	0.50	4.48	0.51	0.76	.45
รวม		4.53	0.51	4.47	0.48	0.47	.64

จากตารางที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการรับผลประโยชน์ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศกำกับ ติดตาม ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไปร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษามีพิจารณาความดีความชอบอย่างเหมาะสม ยุติธรรม มีการเสริมแรงให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ วิบูลอร นิลพิบูลย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกา อตุลธมโม (คนธรรม), (2562) เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปน้อยที่สุด และยังสอดคล้องกับวิบูลอร นิลพิบูลย์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิสึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าผลการ

เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน แตกต่าง กัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความพึงพอใจต่อการ บริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในทิศทางเดียวกัน อาจเกิดจากการปฏิบัติงาน ร่วมกัน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการ ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความเข้าใจ และมองเห็นภาพการ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับ ชนายุส มหา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารแบบมี ส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความ คิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ชนายุส มหา (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความ คิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 3) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และยังสอดคล้องกับราม เรือนทองดี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารงานแบบมี ส่วนร่วมของสถานศึกษา รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการมีส่วนร่วมการดำเนินการ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมการรับ ผลประโยชน์ 2) ประสิทธิผลของการบริหารงานของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อสภาพการณ์ ปัจจุบัน รองลงมา คือ ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานของ สถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ไว้ และ3) รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานของสถานศึกษา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการพิจารณาความดีความชอบและจัดสรรผลประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยยึดหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม การยกย่อง ชื่นชม ชมเชย และให้กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการเสริมแรงเชิงบวกเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานและความภาคภูมิใจในวิชาชีพ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เสนอปัญหา ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เกิดจากการดำเนินงานภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ โดยจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบการประชุมอย่างเป็นทางการ การรับฟังความคิดเห็นแบบไม่เป็นทางการ หรือแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศองค์กรที่เปิดกว้าง โปร่งใส และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายทางการศึกษาอื่น ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เพื่อสนับสนุนทรัพยากร ข้อมูล วิทยาการ หรือการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของชาติ

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและเสริมแรงเชิงบวกแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด โดยอาจดำเนินการผ่านการยกย่อง ชื่นชมในผลงาน การมอบรางวัลเชิงสัญลักษณ์ หรือการจัดกิจกรรมเพื่อประกาศเกียรติคุณอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างพลังใจ เสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานเชิงบวก และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นคุณค่าและความสำเร็จของบุคลากร

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ หลังจากการดำเนินการเสร็จสิ้น เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนางานต่อไป การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลจะช่วยให้บุคลากรได้สะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างการรับผิดชอบร่วมกันในองค์กรและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันหรือในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อทำการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนหลายแห่ง ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมที่กว้างขึ้นและสามารถนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลายได้มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษามุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับผลกระทบจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้การสอน และความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้เห็นผลลัพธ์ในมุมมองที่ครบถ้วนและหลากหลาย

3. ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อความพึงพอใจและการพัฒนาของครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระยะยาว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของรัฐ หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ที่มีผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารในมุมมองกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- ชนายุสม มหา. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารนิติรัฐ, 2(4), 21-32.
- พระครูใบฎีกา คนธรรม์ อุตถธมโม.(2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2562). (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก (1 พฤษภาคม 2562).
- ราม เรือนทองดี. (2564). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิบูลอร์ นิลพิบูลย์. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). บทบัญญัติด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มีนาคม 2561, 4-5.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.